

ЕЛЕКТРОННІ БІБЛІОТЕКИ ЯК ЕЛЕМЕНТ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА: КОНСЕНСУСНІ РІШЕННЯ

Пасмор Н. П.

Наукова бібліотека Національного
юридичного університету імені
Ярослава Мудрого, Україна, м. Харків

Анотація. У роботі описані основні елементи електронної бібліотеки як складової інформаційного суспільства, що розвивається. Розглянуто потенційні можливості використання консенсусних рішень у нових технологіях формування електронних бібліотек, забезпечення доступу до розподілених знань електронних ресурсів та інтеграції їх у єдиний інфопростір.

Ключові слова: електронна бібліотека, інфосередовище, електронна продукція, е-читання.

Реалізація потенціалу інформаційного суспільства нині потребує консенсусних рішень, запровадження інноваційних програм і проектів.

Серед пріоритетних національних проектів, спрямованих на вирішення системних проблем суспільного розвитку в Україні, одним із основних є проект «Електронна Україна», який має на меті сприяти використанню інформаційного суспільства задля розвитку людства, суспільства, держави [3]. Завдання проекту полягають у створенні в Україні необхідних передумов для формування дієвої, ефективної та всеосяжної інформатизації. Сукупність елементів цього процесу слугуватиме надійним базисом для побудови реально нового інформаційного суспільства в нашій державі. Окремі напрями практичної реалізації проекту збігаються з основною місією і статусом сучасної бібліотеки та інформаційних центрів у забезпеченні доступу до інформації в електронному вигляді. Розмаїття форм інформаційного обслуговування, які обумовлені стрімкою інформатизацією

університетів і їх невід'ємної частини – бібліотек, у стратегічному плані мають забезпечити:

- збереження національної, культурної, історико-правової спадщини на цифрових носіях, створення електронних бібліотек;
- інтеграцію оцифрованих ресурсів до світового соціокультурного простору;
- забезпечення відкритого доступу до результатів наукових досліджень (електронні архіви, репозитарії);
- оприлюднення результатів науково-дослідної діяльності університетів (інституціональні репозитарії);
- створення «Єдиного вікна» освітніх ресурсів;
- надання доступу до цифрового контенту в будь-який час тощо.

З огляду на сказане зауважимо, що найбільші бібліотеки Північної Америки та Європейського континенту вже зробили для себе висновок: фонди бібліотеки не можна приховувати, а, навпаки, необхідно надавати вільний доступ (безкоштовний, або умовно платний) до їх електронних копій через мережу Інтернет. Такий підхід, на нашу думку, створює сприятливі умови для розширення світогляду у молоді, підтримки досліджень науковців, підняття престижу та популярності самої бібліотеки, поширення інформації про культурні цінності країни, підвищення статусу країни у світі [6]. У цьому напрямку немало зроблено і в Україні. Певні кроки, власне, прискорюють рух суспільства до цивілізаційних інформаційних технологій отримання знань. Зокрема, проект ElibrUkr «Електронна бібліотека України: створення центрів знань в університетах» забезпечує доступ користувачів до електронної інформації і ресурсів через мультиуніверситетські архіви ElibUkrOA (майже 50 університетів долучилися до цього проекту). Вітчизняна Державна цільова національно-культурна програма створення єдиної інформаційної бібліотечної системи «Бібліотека–XXI» покликана поетапно вводити в науковий обіг унікальні документи, що мають історичну і культурну цінність не тільки для України, а й для світової спільноти.

Концепція Програми популяризації вітчизняної книговидавничої продукції та читання на 2013–2017 роки також є і стратегічним курсом держави на реалізацію завдань побудови суспільства знань, відродження книгочитання, популяризації вітчизняної книговидавничої продукції [8]. Введення у процеси обслуговування інновацій на основі партнерства бібліотек університетів м. Харкова забезпечують можливості користуватися фондами, ресурсами через Єдину картку читача вищих навчальних закладів міста. Прикладів інформаційної діяльності бібліотечно-інформаційних установ дуже багато, але окремі питання електронних бібліотек (ЕБ) залишається ще невизначеним. Для цього необхідне прийняття консенсусних рішень, залучення бібліотечної спільноти до інноваційних проектів.

Зазначимо, що дослідники і практики прагнуть побудови середовища електронно-інформаційного контенту. В інформаційно-бібліотечному оточенні активно вивчаються проблеми ЕБ не перший рік, пропонуються певні практики і рішучі засоби. Зокрема, приділяється увага основним принципам створення ЕБ, вони мають стати імперативом інформативності та відкритості отримання знань. Усе частіше наголошується, що загальносвітова тенденція переведення в цифрову форму мільйонів документів і організація у вигляді публічних електронних ресурсів (ЕР) стає магістральним напрямом інформаційно-бібліотечної сфери діяльності, показником розвинутості інфосупільства. Нині ЕБ, як стверджують О. С. Оніщенко, В. М. Горовий [13], по суті, стали квінтесенцією сучасних інформаційних технологій (ІТ) у різних галузях людського знання. Із функціональної точки зору ЕБ успішно реалізують інструментарій для забезпечення повного доступу до безлічі знанневих розподілених документів, інтегруючи їх у єдиний інфопростір. Відомо, що великою міжнародною ініціативою, потужним каталізатором підтримки оцифрування культурної і наукової спадщини є «Хартія про збереження цифрової спадщини» (2003) та «Маніфест цифрових бібліотек». Уже тривалий час відбувається еволюціонування цифрової бібліотеки від

перших електронних колекцій до потужних проектів оцифрування документної пам'яті.

У світі ЕБ формується як оригінальне інформаційне середовище для об'єднання колекцій, послуг і людей з метою надання доступу користувачам до інформаційних ресурсів (ІР) [13]. Загальним лейтмотивом цих процесів є те, що на основі консенсусного застосування ІТ, засобів, прогресивного досвіду електронні бібліотеки стають своєрідним простором для підтримки життєвого циклу створення, поширення, використання та зберігання інформації, знань. У професійному бібліотечному співтоваристві ЕБ розглядається як: 1) розподілена інформаційна система, що дозволяє зберігати і використовувати різні електронні документи; 2) інформаційно-пошукове середовище, що забезпечує доступ до інфомасивів; 3) організація провайдерів доступу до тематичного електронного контенту; 4) сукупність ІР, самостійна система електронних інформаційних ресурсів; 5) глобальна інформаційна інфраструктура – віртуальна бібліотека, яка у будь-який час надає доступ до інфоресурсів тощо.

Із точки зору бібліотечного досвіду результативною є діяльність зі створення проекту ЕБ «Научное наследие России», який будується як складова інтеграційних процесів, комплексний ресурс, що створюється на основі офіційно оформленої міжвідомчої, міжакадемічної кооперації: до ЕБ вводяться дані про російських учених, починаючи з XVIII ст., скануються класичні наукові видання минулих років. Окремо зупинимося ще на одному факті глобального оцифрування. На основі міжнародної і національної кооперації формується Європейська електронна бібліотека (ЄЕБ), яка надає розподілений доступ до цифрових документів, що фізично зберігаються на серверах окремих національних бібліотек. Наприклад, ресурси НБ України ім. В. І. Вернадського представлені у ЄЕБ двома колекціями: «Реферативна БД української наукової літератури» і «Повнотекстова БД української наукової літератури»[12]. Офіційно об'єднані в інший проект «Електронна бібліотека видавництва «Баско» (Єкатеринбург) історико-правові видання,

що зберігаються у фондах бібліотек і музеїв Урало-Сибірського регіону, слугують яскравим прикладом консенсусних рішень.

У цьому контексті Національний проект України «Відкритий світ» реалізує створення і використання електронних освітніх ресурсів задля їх зберігання, поширення та забезпечення доступу на основі інтенсифікації процесів діяльності інформаційних центрів, бібліотечних установ, інших державних соціальних структур. Натомість Литовський проект «Створення інтегральної віртуальної бібліотеки» об'єднав 3,6 млн оцифрованих сторінок оригінальних рукописів, газет, старовинних книг, літописів та забезпечив їх інтеграція в електронно-освітній простір Європи [6; 11].

Отже, зважаючи на цивілізаційний розвиток, поцифрування фондів стає чи не найактуальнішим напрямом подальшого еволюціонування інформаційного суспільства знань, а ЕБ – вимогою часу. Найбільші книгарні випробовують і впроваджують різні технології створення електронних архівів і бібліотек. ЕБ завжди є об'єктом пильної уваги Всесвітнього самітну з інформаційного суспільства, ЮНЕСКО, Європейського Союзу та інших авторитетних міжнародних організацій. За деякими прогнозами, які лунали ще у 2007 р., уже до 2020 р. будуть оцифровані всі накопичені у світі бібліотечні, архівні, музейні фонди. Хоча навряд чи це станеться так швидко, потрібен ще час консолідованих ініціатив, дорогих проектів, великих фінансово-технологічних зусиль, урешті-решт інвестицій, забезпечення інтелектуального доступу до цифрових бібліотек, яке, до речі, може коштувати дорожче, ніж сам процес оцифрування матеріалів.

Глобальна переорієнтація пріоритетів у роботі бібліотечно-інформаційних установ, у зв'язку зі створенням ЕБ, є очевидною, вона спрямовується на розвиток мережевих технологій, електронних ресурсів, інформаційного сервісу, бібліотечної кооперації. Із досвіду створення і розвитку зарубіжних ЕБ відомо, що саме бібліотеки університетів штату Огайо (США) були першими, хто розпочав організацію Online Computer Library Center, який уособлює сьогодні для всього світу ідею бібліотечної

кооперації через комп'ютерні технології, створення цифрових ресурсів 54 академічних бібліотек США. В аспекті еволюційних перетворень нині перелік баз даних (БД) на сайтах університетських бібліотек досягає сотні найменувань. Цифрові бібліотеки, електронні колекції, системи електронного резерву, онлайніві каталоги публічного доступу, БД електронних журналів та інші ІР стали популярними засобами доступу до джерел інформації [11]. Можна стверджувати, що створення електронних, цифрових бібліотек сприяє глобалізації світового інформаційного співтовариства, відкриває принципово нові умови доступу до віддалених ІР і забезпечує рівні права користувачів на отримання необхідної інформації. Нині оцифрування розглядається як можливість розширити сфери досліджень і освіти, покращити якість навчання і надати нові форми для академічних, університетських комунікацій. У той же час функціонування ЕБ потребує захищення авторським правом примірників унікальних першодруків та інших наукових видань.

Отже, перспективи успішного рішення багатьох проблем організації та використання ресурсів ЕБ бібліотечні професіонали бачать саме у створенні консорціумів, спеціальних об'єднань для втілення цифрових проєктів. Подібне реалізується у бібліотеках Гарвардського університету. Під егідою програми Library Digital Initiative (LDI) – «Бібліотечна цифрова ініціатива» стало можливим активне просування бібліотек Гарварда в нову еру цифрової інформації. Даним проєктом охоплено бібліотечну інфраструктуру Гарварда: створено єдиний електронний каталог і покажчики на основі цифрових технологій; забезпечено онлайнівий доступ до заголовків журналів університетського репозитарію; функціонує система доступу до візуальної інформації у вигляді зведеного каталогу візуальних бібліотечних, музейних, архівних і рукописних колекцій та ресурсів Гарварда. Ще одним прикладом консолідованих дій Мічиганського, Колумбійського і Оксфордського університетів є проєкт Digital Finding Aids Server (DFAS), що забезпечив створення прототипу комп'ютерної системи одночасного пошуку в описах

архівних матеріалів і рукописних фондів усіх учасників-проектантів. Одним із ключових завдань команди, яка над цим працювала, було забезпечення експертної і технічної допомоги всім бібліотекам, архівам, музеям і дослідним структурам, залученим до створення цифрових колекцій. Освітній аспект став визначальним при розробленні проекту в галузі електронних резервних колекцій, так званих E-Reserves. Його можна розглядати як один із найбільш актуальних напрямів інформаційної діяльності сучасних університетських бібліотек США. До резервних колекцій входять добірки навчальних матеріалів із курсів (видаються студентам на тимчасове користування). Саме за допомогою таких резервних колекцій забезпечуються освітні потреби студентів, оскільки американські університетські бібліотеки ніколи не комплектували свої фонди багатоекземплярними навчальними виданнями. Зокрема, п'ять бібліотек університету Гарварда за спеціальним проектом створюють електронний резерв навчальних курсів для Школи мистецтв і науки. Електронна резервна колекція університету штату Айови дозволяє студентам переглядати, роздруковувати і копіювати повні тексти матеріалів із навчальних курсів (навчальні програми, лекційні записки, журнальні статті, глави з книг, завдання з курсів, приклади текстів та іншу релевантну навчальну інформацію). Одна з найкрупніших та найцікавіших робіт університетських бібліотек США у галузі створення онлайн-путівників у Інтернет (кооперативні зусилля 30 бібліотекарів академічних бібліотек) – проект INFOMINE (Каліфорнія). Він включає описи БД електронних журналів, електронних книг, списків розсилки, онлайн-бібліотечних каталогів, статей, покажчиків та ін. видів ЕР. Створено путівник з юридичних і правових мережевих ресурсів – Research Guide: Law бібліотекою Школи законів університету Раткерс, який надає допомогу користувачам в їх інформаційно-пошуковій діяльності [11].

Усі ці практики свідчать про глобально зростаючі обсяги інформації, демонструють сучасні Інтернет-реалії, сервісні інформаційні послуги, тренди віртуального навчання [1], і підтверджують, що ми живемо в епоху, коли

майже в кожному будинку, у будь-якому місці є Інтернет, Wi-Fi, можливе електронне читання тощо. За даними Міжнародного союзу електрозв'язку нині у світі третина населення Землі користується Інтернетом і у порівнянні з 2002 р. кількість користувачів зростає майже у 6 разів і складає близько 2 100 000 тис. Експерти стверджують, що до 2020 р. високошвидкісний Інтернет буде функціонувати навіть в Арктиці. Спостерігається також зростання цифрової інформації, обсяги якої у 2015 р. нараховуватимуть приблизно 7 зетабайт (зараз 2 гетабайта) [7]. Отже, створюються такі умови, коли Інтернет породив і розповсюджує е-книгу, яка привчає нас до механічного читання, і, як не прикро бібліотекарям, усе частіше в Інтернет-дискусії лунають такі коментарі від Інтернет-користувачів: «Традиційна книга відкидається як така, що в епоху цифрових технологій своє віджила»; «Паперові книги вважаємо незручними і неергономічними для нашого часу, адже в залізязку, розміром з книгу, вміщується цих книг тисячі. Так, айбук – це найоптимальніший варіант» [9]. Наводячи приклад того, що ширина і висота найменшої у світі книги, зробленої японськими мікрокнижниками, складає 0,75 мм (22 сторінки), дехто стверджує: «Може, настав час замінити звичайні великі паперові книги електронними? Зокрема, книга «Война и мир» в одному томі важить 1,3 кг., усі зібрання Льва Толстого у цифровому форматі – не більше сучасної електронної книги (200 гр.). Так чому б раз і назавжди не звільнити місце на книжкових полицях у бібліотеці?» Наразі за опитуванням українського журналу «Men's Health» 6671 респондент (19%) вважає, що прийшов час припинити книгодрукування, це глобально зекономить місце у домівках і на планеті.

Дійсно, сьогодні вже неможливо зупинити швидке розповсюдження гаджетів, рідерів, мобільних телефонів як засобів доступу до ресурсів Інтернет, у тому числі до бібліотечного контенту глобальної мережі. Неможливо також змінити ситуацію у бік актуалізації електронного читання, бо за останнім дослідженням «Jason and Partners», ринок е-книг до 2016 р. зросте вдвічі, і вже через 5 років е-книги можуть стати серйозною частиною

бізнесу для видавництв і книготорговельних фірм. Дослідження компанії Ideate свідчать, що до 2014 р. обсяг електронного ринку складе біля 17 % у США, 8% в Японії, і в середньому 9% у провідних країнах Європи. Однак схоже, що реальність перевершить цей прогноз, оскільки вже у 2012 р. споживчий ринок електронних книг склав понад 20 % в США. Дослідження, проведені у США, показують, що майже 80% користувачів у найближчі 3-5 років придбають е-читанки та почнуть читати е-книжки [4]. Можна припустити, що книжкові ринки повільно, але неухильно буде захоплювати електронний контент.

Згідно із тим же дослідженням українського журналу «Men's Health» 81% зазначив, що паперові книги все ж таки читати приємніше, книжки – частина нашої культури. І, незважаючи на глобальні процеси створення електронного контенту, поки що папір виграє як носій інформації. Це не може не радувати бібліотечну спільноту, бо бібліотечні глибини залишаються кращим місцем для роботи навіть у цифровому столітті [14], а людина, яка існує без книги, здається дивною і ненатуральною. Продовжуючи далі розмірковувати про електронну книгу, слід наголосити, що вона набуває популярності як документ, EP у фондах EB, читанка-рідер, але, на нашу думку, ніколи не зможе зовсім замінити паперову книгу.

І все ж таки, оскільки читацький сегмент не уявляє свого життя без електронних книг та Інтернету, електронних сервісів, онлайн-ових БД, вкрай необхідне розширення асортименту ліцензованих електронних галузевих видань у фондах бібліотек. У глобальному вимірі EB потребують якісного проблемно орієнтованого контенту і сучасних засобів он-лайн комунікацій. Змінити середовище книжкового ринку, бібліотечно-інформаційного компонента – це суперзавдання суспільства.

Ефективність функціонування EB потребує вирішення проблеми видавництв, обов'язкового електронного примірника для бібліотек, питання авторського права. Цифрове середовище і цифрові реалії передбачають також зміни юридичної, економічної моделей постачання електронної продукції,

створення гнучкої і доступної системи авторського права для ЕБ під час використання е-книги. Актуалізуються завдання запровадження нетрадиційних шляхів формування фондів ЕБ: доставляння обов'язкового примірника електронних видань (як локальних, так і мережевих), взаємовідносини між видавцями та бібліотеками. У цьому аспекті на часі питання збирання, зберігання та адекватного використання електронних оригінал-макетів електронних видань, що проводить Книжкова палата України [2; 5]. Майже всі сучасні друковані видання мають електронний аналог у вигляді оригінал-макету, тому було б дуже корисним доставляти до бібліотек книжкові варіанти разом із обов'язковим електронним оригіналом для подальшого їх використання, дотримуючись авторського права.

Консенсусним рішенням має стати прийняття Положення про єдиний цифровий депозитарій на базі Книжкової палати України [2]. У депозитарії має бути забезпечене офіційне збирання, зберігання і використання електронних оригінал-макетів електронних видань із подальшою можливістю їх придбання бібліотеками для електронних фондів ЕБ. Крім того, необхідно нарощувати темпи електронного книговидання. Незважаючи на те, що, зокрема, у освітньому процесі ані педагога, ані книгу як таку нічим замінити не можливо [7], електронні підручники як альтернатива традиційним стають однією із сучасних форм надання електронного освітнього контенту та забезпечують можливості читати дистанційно або за допомогою спеціальних пристроїв. У російському освітньому середовищі, наприклад, стартував проект, який дозволяє надати доступ до е-навчально-методичних комплексів з будь-якої точки світу (був би планшет). В експерименті беруть участь дві групи студентів, одна група – без пристроїв, друга – з можливістю безперешкодно отримувати доступ до електронного контенту [7]. Результати цього експерименту будуть порівнюватися. За деякими підрахунками, електронна книга сьогодні займає більше 1% російського ринку, у той час як 3 роки тому її доля складала 0,1%. Зокрема, експерти книжкового ринку в Росії стверджують, що його легальна складова у 2014 р зросте на 100-150%.

Натомість на українському електронному ринку нині репрезентується он-лайн бібліотека навчальної літератури «CulOnline.com.ua» ТОВ «Центр учбової літератури». Це, на жаль, єдиний приклад прямого продажу видавничої навчальної продукції, хоча нещодавно український Видавничий дім «Ін-Юре» (м. Київ) розпочав масштабний проект щодо створення електронних версій журналів, які виходять друком у ньому. Також загальнонаціональний науково-практичний юридичний журнал «Право України» внесено до міжнародної правової БД «HeinOnline» (США) та до наукометричної БД «EBSCO Publishing Inc» (США). Агрегування цих юридичних видань на ринок електронної продукції є важливою подією для користувачів Інтернет-ресурсів [10]. Отже, цифрові книги вже, без сумніву, реальність, як би до цього не ставилися видавці. Оскільки електронний сегмент книг на легальному цифровому книжковому ринку України є досить «молодим», то потрібні нові системи дистрибуції [5], які допомогли б бібліотекам поповнювати фонди ЕР та підтримувати читача в он-лайн просторі. Збільшити розповсюдження електронної продукції можуть Інтернет-книгарні, електронні бібліотеки, он-лайн клуби читання, контентні майданчики для продажу електронних книг, он-лайн крамниці, віртуальні книжкові полиці електронних книг тощо.

Нікого вже не може здивувати той факт, що цифрові сервіси і послуги Інтернету, ЕР та е-колекції разом із якісними бібліотечними книжковими фондами відкривають безліч можливостей для покращення та інтенсифікації процесу отримання інформації і знань. Ключовими трендами електронної сфери стали: електронні бібліотеки, віртуальні засоби комунікації, мобільні бібліотеки, е-книги, що формують, на наш погляд, доступне, зручне, контентуально мобільне інформаційне середовище. Активно розвивається е-читання. Разом із тим ключовими аспектами успішного функціонування електронної бібліотеки як альтернативи традиційним бібліотекам та імператива розвитку інформаційного суспільства мають стати: 1) вирішення проблем придбання електронних документів; 2) доставка е-контенту;

3) управління доступом, просуванням ресурсів, пристроїв для е-читання; 4) е-навчання користувачів; 5) електронне співробітництво; 6) використання адекватного інструментарію, бюджетного планування, розвиток єдиного електронного середовища книжкової пам'яті. Якнайшвидша адаптація книговидавців, бібліотечних установ, інформаційних центрів і читачів до динамічного і непередбачуваного світу нових технологій і комунікаційних можливостей – запорука реалізації стратегії розвитку інформаційного суспільства.

Список використаних джерел

1. Гурьянова С. Ю. Высшее образование XXI века: актуальные тренды / С. Ю. Гурьянова // Дистанционное и виртуальное обучение. – 2014. – № 2. – С. 75–88.
2. Гуцул Г. Електронні бібліотеки: проблемні питання видавництва, бібліотек, обов'язкового примірника, авторського права / Галина Гуцул // Вісник Книжкової палати. – 2010. – № 10. – С. 48–49.
3. Електронна Україна // Національні проекти у стратегії економічної модернізації України : аналіт. доп. / Нац. ін-т стратег. дослідж. – К., 2013. – Підрозд. 4.3. – С. 71–73.
4. Електронні книжки та електронні читанки (рідери) в бібліотеці: з чого почати? / Укр. бібл. асоц., Нац. парламент. б-ка України, Наук. б-ка Нац. ун-ту "Києво-Могилян. акад." ; [уклад. : Пашкова В. С., Ярошенко Т. О.]. – К. : Самміт-Книга, 2013. – 64 с.
5. Женченко М. Цифрова дистрибуція на книжковому ринку України / Марина Сенченко // Вісник Книжкової палати. – 2013. – № 10. – С. 3–6.
6. Зінькова І. Р. Оцифрування фондів рідкісних та цінних видань: сучасні рішення та можливості взаємодії / І. Р. Зінькова // Питання вдосконалення діяльності відділів рідкісних книг бібліотек в інформаційному забезпеченні науково-освітнього процесу : матеріали вист. учасників «круглого столу» (м. Харків, 29 берез. 2012 р.). – Х., 2012. – С. 18–23.
7. Книжный рынок России, 2012-2013 : статистика, тренды, прогноз. – М. : Кн. индустрия, 2013. – 173 с.
8. Концепція Державної цільової національно-культурної програми популяризації вітчизняної видавничої продукції та читання на 2014–2018 роки : схвалено

розпорядженням Каб. Міністрів України від 10 квіт. 2013 р. № 257-р // Офіційний вісник України. – 2013. – № 33. – Ст. 1169.

9. Крайнікова Т. Друкована книга і читання в сучасній культурі медіаспоживання: рецептивний аналіз / Т. Крайнікова // Бібліотечний вісник. – 2013. – № 2. – С. 30–35.

10. Ланде Д. Електронна бібліотека як середовище адаптивного агрегування інформації / Дмитро Ланде, Ольга Баркова // Бібліотечний вісник. – 2013. – № 2. – С. 12–17.

11. Пасмор Н. П. Сучасна бібліотека – центр створення і зберігання інформаційних ресурсів / Н. П. Пасмор // Питання вдосконалення діяльності відділів рідкісних книг бібліотек в інформаційному забезпеченні науково-освітнього процесу : матеріали вист. учасників «круглого столу» (м. Харків, 29 берез. 2012 р.). – Х., 2012. – С. 41–44.

12. Смаглява Н. Сучасна бібліотека: тенденції та перспективи розвитку в електронному середовищі / Наталія Смаглява // Бібліотечний вісник. – 2013. – № 4. – С. 56–60.

13. Тенденції впливу глобального інформаційного середовища на соціокультурну сферу України : монографія / О. С. Онищенко [та ін.] ; Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К. : [б. в.], 2013. – 224 с.

14. Шрайберг Я. Л. Інтеграція бібліотек в інформаційне суспільство, яке розвивається: що нас чекає попереду? : [доп. на 19-й Міжнар. конф. "Крим-2012"] / Яків Шрайберг // Вища школа. – 2012. – № 11. – С. 83–119.

В работе описаны основные элементы электронной библиотеки как составляющей информационного общества, которое развивается. Рассмотрены потенциальные возможности использования консенсусных решений в новых технологиях формирования электронных библиотек, обеспечения доступа к распределенным знаниям электронным ресурсам и интеграции их в единое инфопространство.

Ключевые слова: *электронные библиотеки, инфопространство, электронная продукция, электронное чтение.*

Annotation: *In this work the main elements of the electronic library as the component of the developing information society have been described. The potential possibilities of using consensus decisions in the technologies of the providing access to the distributed electronic*

resources of knowledge and integration those into the single information space have been considered.

Key words: *electronic libraries, information environment, electronic production, electronic readings.*